MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKLAPJA,

MINT

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ ÖNÁLLÓ MELLÉKLETE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A méhészetre vonatkozó minden közlemény **a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez** czimzendő (Ó-vár, Bástya-utcza 9. sz.)

A méhész-egyleti rendes tagsági dij **2** frt, köri tagsági dij **1** frt.
A tagsági dijak a Méhész-egylet pénztárnoka **Gebhardt Döméhez** küldendők Kolozsvárt.

Egyleti tagok, a 2 frt rendes, illetőleg 1 frt köri tagsági dijért ugy az **„Erdélyi Gazdá“**-t, mint a **„Méhészeti Közlöny“**-t dijtalanul kapják.

III-ik évfolyam. **1888. november 15.** **22. szám.**

Keretes kaptáraink bajai.

I.

A mióta a lángelméjü Dzierzon az ő kaptár mintáját a méhész-közönségnek bemutatta s a mióta e kaptár, persze többszörösen megjavitva, átalános használatba vétetett: csak azóta sikerült elérni azt, hogy kevesebb fáradtsággal, kissé több hasznot képes a méhész producálni; minden bizonnyal többet, mint őseink, az akkori primitiv méhlak s ugyancsak primitiv kezelés után producálni képesek voltak.

Igaz ugyan, feljegyezve sehol nem találjuk, hogy őseink egyetlen üres méhköpüért 2—4 forintot fizettek volna s ebből következtetve, azt képzeljük, hogy ez összeg mint haszon zsebökben maradt... Ha azonban tekintetbe vesszük, hogy abban az időben a méhlakok fatörzsökből lettek kifaragva s mint ilyenek, szakértő mesteremberek által készittettek: bátran feltételezhetjük, hogy a jó méhlak ára hajdan sem lehetett oly csekély, sőt bizonnyal került annyiba, mint például jelenleg egy Bodor-féle keretes kaptár s mindennek daczára megvolt az a rosz oldala, hogy abból mézet csakis a méhek lefojtása után lehetett szüretelni.

Ama kérdésre, hogy csakis az ugynevezett Dzierzon méhlakra lehetne a „tökéletes“ jelzőt alkalmazni? bátor vagyok Dzierzon szavával felelni, aki, bár rendszerével a méhész világot meghóditotta: még eme, valóban egyedül álló siker által sem hagyta magát a szélsőségekig ragadtatni, hanem nyiltan kimondta, hogy bár jó, bár czélszerü a keretes méhlak: de azért a közönséges kúpos, ugynevezett gyékény, vagy szalma fonatu paraszt kas sem megvetendő; mert azzal is lehet — az ahoz értőnek — okszerüen méhészkedni, illetve a méhészetet haszonnal kultiválni.... S ha ezt Dzierzon mondja, hát föltétlenül elhihetjük, hogy ez valóban ugy is van; tehát abszolut tökéletes készitmény a mai napig nincsen s hogy csak a szakszerü kezelés képes az egyes méhészeti eszközök fogyatkozásait olyképen elsimitani, hogy ama bizonyos tökéletlen készitmény, a kivánalmaknak, habár csak részben is, megfelelhessen.

Ne ámitsuk tehát önmagunkat azzal, hogy a használatban levő keretes kaptáraink a tökély ama fokán állanak, melyen már „álj“-t kiálthatunk; hanem inkább az e kaptárokon észlelt hiányokat hozzuk a nyilvánosság elé; mert szerintem csakis ez az egyedüli ut ahhoz, hogy a hiányokat javitani hivatott méhész bajnokoknak nem sokára sikerülni fog a jelenlegieknél becsesebb méhlakot előállitani, esetleg, a már meglevőkön számbavehető javitásokat eszközölni.

Mielőtt azonban kaptáraink hibáinak fejtegetésébe bocsátkoznék: sietek kijelenteni, hogy csakis saját egyéni nézetem és tapasztalataimat irom itt le s hogy magam is Dzierzon-kaptárokkal méhészkedem s hogy ezen kaptárok igen sok dicséretet érdemlő tulajdonsággal birnak, tehát gondolatomban sincs azokat elitélni; sőt, jobbak hiányában, csekély rábeszélő tehetségem által e méhlakokat, ahol csak lehetett, mindég ajánlottam beszerzésre s ezután is ajánlani, terjeszteni, fogom meggyőződésem olthatatlan hevével s kitartó vas akaratommal!

Kifogásolható a keretes kaptároknál első sorban az, hogy ezek szögletesek, lapos fedelüek lévén: a meleget nem képesek ugy öszpontositani, mint például a kerek, a kúpban végződő méhlakok. Eme, előttünk bár csekélynek látszó formahibának, meg van az a rosz oldala, hogy ily lakban nem fejlődik a méhcsalád oly rohamosan, mint ez a kúpkasoknál észlelhető. Leginkább láthatjuk ezt tavasszal, amikor ugyanis a kúpkasban levő törzs már a fiasitással szépen előre haladt: a keretes kaptárokban még csak szórványosan fordul elő a fiasitás, amely körülményből önként következtethetjük, hogy a szabadban észlelhető hő emelkedés, párosulva a családok által előidézett hő-emelkedéssel: sokkal jobb hatást idéz elő a kup, mint a lapos fedelü méhlakban. De a kupos kas jobban is megfelel a méhek természeti hajlamának, amennyiben a méh igen hajlandó a fürt alakbani idom alkotásra s ezen hajlama gyakorlásához a kúpos kas igen alkalmas.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Régen észlelte már e hiányt az, ki a hipos kas czélszerüségét beösmerte s a Dzierzon-kaptárak mézterébe ives rámákat alkalmazott;*) csakhogy a gyakorlatban az ily boltives kaptár még a szögletesnél is czélszerütlenebbnek bizonyult, mert ives keretei a költő térbe nem használhatók; pedig mulhatatlan szükséges, hogy kaptáraink kereteit ugy a költő, mint a mézürbe akadálytalanul használhassuk. Hozzá járult e kalamitáshoz még az áremelkedés is, t. i. hogy az ives rámáju boltives kaptárok, még az eddigieknél is jóval magasabb áron kaphatók; pedig a drága eszköz egyik fő akadálya az okszerü méhészet általános népszerüsitésének.

Másodsorban kifogásolható a kezelés nehézkes volta. Kaptáraink látszólag amellett bizonyitanak, hogy kezelésök a lehetőleg könnyü, a gyakorlatban azonban ennek ép ellenkezőjéről győződtem meg s meg vagyok győződve arról, hogy ugyanezt már többen más többen is tapasztalták.

Én ugyanis nehézményezem azt, hogy midőn egy keret fiasitás, méz, vagy egy anyabölcsöt óhajtok kivenni, hát a kaptár majdnem minden keretét meg kell bojgatnom, a mi, nem tekintve a méhek kegyetlen felbojgatását: igen időrabló, babra muuka; már pedig: „az idő pénz" s ha babrálni akarunk, ezt megtehetjük a husz krajczáros szalmakasokkal, mert azért is fogadtuk el Dzierzon rendszerét, hogy az unalmas, az időrabló kezelést könnyüvel cseréljük fel. Meg van e kellemetlenségünk akkor is, midőn a mézet pergetjük; harmincz keretet kiszedni, lépbakra helyezni s nagyobb részéről a méheket lesöpörni, még ugyan nem épen ördögi mesterség, azonban harmincz kaptárral ugyanigy elbánni: már valóságos birka-türelem kivántatik; hát még száz, vagy több kaptárhoz mennyi munkaidő szükséges!

Ezen akadályt akarták elháritani a lapozó méhlak feltalálói s már ezzel, valóban számbavehető haladás lett elérve, a könnyen kezelhetőséget; illetőleg mert ennél már elesik a keretek kellemetlen kipakolása s módunkba van csakis azon keretet kivenni, melyre nomentán szükségünk van.

És hogy a lapozó kaptár sok jó tulajdonsága mellett sem lett „népkaptár": annak ismét a tulságos drágaság azoka s mig ezt nem tudják gyökeresen reformálni, addig ezen szerencsésen javitott méhlak terjedése makacsul ellentálló korlátok által lesz akadályozva.

(Vége köv.)

Károlyi Gyula.

*) Gravenhorst.

„Gyenge méhcsaládok erősitéséről."

A méhcsaládok erősitése nemcsak tavaszkor, de nyáron, sőt őszkor is előnyös. Azonban a kasoknál más, a keretes szekrényeknél ismét más módon eszközölhető.

A kasoknál a helyesre azért is veszedelmes, mert könnyen leölhetik az anyát. Tudok erre példát is. Egy helybeli méhész, a repczevirágzás idejében örömmel jelenté nekem, hogy egy erős és gyenge kast cserélve; szép, egyenlő családokat kapott; mire kérdém: „A kasok előtt és alatt látott-e sok leölt méhet?" Felelé: „igen, de nem baj; csakhogy a gyenge is erős lett." „És" folytatám kérdéseimet, „megvizsgálta-e a holt méheket, nincsen e köztük a leölt anya is?" — Másnap jelenti, hogy mindkét anyát a kas alatt halva találta. Most figyelmeztetém őt, hogy mindkét kasból 15 nap mulva rajt várhat; mi meg is történt.

Ennélfogva nem ajánlom a cserélést. Jobb egy gyenge családot lassan mézzel fölsegiteni, mintsem fenti példa szerint 4—6 gyenge törzszsel vesződni.

A gyenge kasbeli törzsöt csakis egyesités által erősitem; tavaszkor egy anyátlanhoz adom, vagy megforditva; nyáron utórajt egyesitek és őszkor kidobolás által gyüjtök anyátlan népet az erősitéshez, melyet délelőtti időtől estig, vagy délutáni időtől reggelig, ruhával lekötve, sötét kamrában tartok; este vagy reggel egyesithetem veszély nélkül.

Utóraj egyesitése alkalmával, habár igyekszünk is valamennyi anyát kifogni: előfordul, hogy egy-egy anya figyelmünket kikerüli; ennélfogva az utó-rajat több családhoz (nagy kanalankint) beosztva adom, mivel a gyenge párt nem kél anyja védelmére, igy, nem öletik le a méh.

Keretes kaptároknál a fenti egyesitési módon kivül még előnyül szolgál a keret, mely egész tartalmával, a rajta ülő méhekkel együtt, (anya nélkül) egy, vagy több törzsből összeállitva, (mint a műraj készitésnél) végre a gyenge törzs is kiszedve, előbb az erősitéshez gyüjtött kereteket teszem a kaptárba s utólagosan helyezem be a gyenge törzsöt.

Tapasztalatból tudom, hogy több törzsből egy kerettartóra vagy üres szekrénybe összeállitott műraj, ha abban egy kisebb párt anyja is van és a gyüjtött nép nagyobb része ezen anyához idegen: mégis, mivel egyszersmind idegen lakásba kerül, közösen elfogadja az anyát.

Gyenge törzshez tehát bármikor egyesithetek műrajt. (anya nélkül) De ismételten figyelmeztetem méhésztársaimat, hogy az ilyen gyenge családot, tulajdon lakásában, egyszersmind idegenné kell tenni az által, hogy kiszedve valamennyi kereteit, előbb az erősitést, (műrajt) utólagosan pedig a gyenge törzsöt csatolom hozzá, mely által ez tulajdon kaptárában is idegennek érzi magát és nem veszekszik.

Ezen tapasztalatom alapján lehet a keretes kaptárban egy gyenge családot erősebb családdal is cserélni, ha mindkét kaptár helyén marad s csak azok tartalmát (a kaptár oldalain ülő méheket nem) kiszedve fölcserélem. Mindegyik család idegen lakásba került, mely oknál fogva nem bántalmazzák egymást az idegen méhek és az anya sem foreg veszélyben.

Fölcserélem ezen kezelés szerint továbbá a rablóméhek által megtámadott gyenge családot is egy erős családdal és a rablásnak végét vettem.

Pinkert József.

Egyletünk választmányi ülése.

November 3-án népes választmányi ülést tartott egyletünk. A központi választmánynak csaknem minden tagja részt vett abban.

Első Alelnök Bodor László, az ülést megnyitván, felolvasta az országos méhész-egyesületi elnök, báró Ambrózy Bélának f. évi okt. 31-én kelt, egyletünk első alelnökéhez intézett következő levelét:

Tekintetes alelnök úr! Engedje meg, hogy azon alkalomból, midőn országos méhészeti egyesületi elnöknek megválasztattam, méhészbaráti érzéseim által indittatva, ezen tényt az erdélyrészi méhészegyletnek tiszteletteljesen közölhessem.

Édes remények fűznek ez új állásomhoz; mert kezeimbe véve az egyesületnek vezetését: mint első feltételt szabtam ki magamnak, hogy a méhészek közti egyetértést, barátságot s az egymás iránti bizalmat helyreállitsam s azon tul is ápoljam; mert meggyőződésem, hogy e nélkül ügyünket áldás nem követheti soha.

Ösmerve azon szakszerü és öntudatos irányt, melyet az Erdélyrészi méhész-egylet követ, azt merem hinni: törekvéseim viszhangra találnak Erdélynek bérczei között is; annál inkább, mert tisztelve minden egyesületnek szervezetét és autonomiáját: más szándékom nincsen, mint közös méhészeti munkára serkenteni, a magyar őszinte barátságnak és a szent békének szárnyai alatt.

Előre örülve, a jövőben felviradó szép napokra, kiváló tiszteletemet az Erdélyrészi méhész-egyesületnek, valamint Tekintetes Alelnök urnak átszármaztatva, maradok alázatos szolgája és méhészbarátja Temes-Gyarmathon, 1888 okt. hó 31-én. **Br. Ambrózy Béla.**

A választmány lelkes éljenzéssel fogadta az országos egyesület elnökének eme lelkes sorait. Egyhangulag adott kifejezést a választmány abbeli örömének, hogy az országos méhészeti egyesület, ujonnan választott elnökében, nemcsak a haza első méhész tekintélyét nyerte meg ügyeinek vezetésére, hanem megtalálta egyszersmint a biztositékot is arra nézve, hogy jövőre, e hazának minden egyletét és minden méhészét, elhatározásában és cselekvésében, csupán a nemes czél iránti lelkesedés fogja vezetni s hogy az a magasztos eszme, melyet a nemes báró jelszónak választott, mihamarább győzelemre jut s teljesedni fog mindnyájunk forró óhajtása, hogy az eszme győzelmében láthassuk a „szép napok felvirradását."

Főtitkár: Szentgyörgyi Lajos jelentéséből megemlitjük, hogy a mult hó folyamán több uj egyleti tag iratkozott be nála, mit örömmel vett tudomásul a választmány. Jelenti továbbá, hogy a kiárusitás végett szétküldött „Méhészeti kalauz"-ból igen sok példány van még künn, melyekért a megfelelő összegek nem küldettek be Elhatározta az egylet, hogy értesittessenek az illetők, hogy a f. évi decz. 31-ig vissza nem küldött példányok árával számadásra kötelezettek fognak megterheltetni.

Gebhardt Döme pénztárnok jelentése szerint a folyó évi 802 frt bevétellel szemben 800 frt kiadás volt. Felemliti pénztárnok, hogy nagy mennyiségü esedékes tagsági dij lenne behajtandó, melyre nézve, abban állapodott meg a választmány, hogy a kik ügyvédi felszólitás után se tettek eleget kötelezettségöknek, per utján lesz felhajtva azokon a hátrálék s január 1-ével minden hátralékostól megvonja a lap további küldését. A köri tagok dijhátralékai befizetésének megsürgetésére a főtitkár kéretett fel.

Álbu József, igazg. alelnök, az eczet-gyártás eredményéről tett jelentése szerint jelenleg 1100 liter kész eczet van raktáron s az évi bevétel, eczetből 200 frt. Ez évben 70 kiló méz felesleg nyeretett. A betelelt méhcsaládok száma 73, tehát a tavaszi állományhoz képest apadás mutatkozik. —

Az első méhész-estély.

A hideg szél letorolta a mezőket. A hol a virágok puha ágya volt: kemény a rög s a frissen hullott hó felett, korhadt virágszáron, zörög a kehely, mely, még csak most, illatával füszerezte a léget s öröm-zumogással csokolgatta le e nektárát, a munkás méh-sereg.

Megjött az elsö hó. Csöndes a méhes és annak környéke. A czinke fürkészve röpked a eszterha alatt, rá száll a röpdeszkára; de csalódva röppen tova. Mert a verőfénynek sincs ereje, hogy kicsalja a nyugalomra vonult munkás népet, melynek élete most olyan, mint a tetsz-halál.

A méhész félretette eszközeit s leszámolt az évvel. Felejti csalódását. Ujult erővel készül ismét a munkára s uj reményekkel néz a jövő elé. Mig a méhek téli álmukat alusszák: folytatja megkezdett munkáját, mely végnélküli a haladás utján.

* * *

A kolozsvári méhészek, téli munkásságuk sorrendjét a mult szombaton tartott estélylyel nyitották meg. Egyletünk, a régi jó szokáshoz hiven ragaszkodva: ezen a télen is meg fogja tartani hetenkint a felolvasó-estélyeket, melyek között aligha lesz érdekesebb, mint épen ez az első volt.

Csiki J. József tagtárs tartott felolvasást a méhek téli elhelyezéséről. Felolvasó Báró Berlepsch és más, jeles méhészek nyomán, igen érdekes és tanulmányra valló adat gyüjteményt tárt a nagy számban összegyült hallgatóság elé. Ez adatok is azt bizonyitják, hogy minél nagyobb a kaptárban a hő: annál kevesebb a méz-fogyasztás, a minek más előnyük mellett, gazdálkodási szempontból is nagy fontossága van. Felemlitette Berlepschnek e tárgyban tett kisérleteit, melyek bizonyitják, hogy a pinczében telelt mé-

hek legkevesebbet fogyasztanak s legtöbbet a hideg helyen és szélnek kitett méhcsaládok, ha e két veszedelmes ellenségökkel szemben nincsenek kellően védve. Mert az erő előállításhoz erő szükséges. Nekik a méz az egyetlen fütő-szerök. Hidegben többet fogyasztanak, hogy a fokozott mozgás által nagyobb meleget fejleszthessenek ki. Csakugyan több méhész s ezek között a Berlepsch kisérletei nyomán bizonyitotta felolvasó, hogy a méheket czélszerü megakadályozni a téli kiröpülésben. Akárhány esetben, a korai tisztulási kiröpülésre kivonuló család áldozatul esik; mert habár kora tavasszal, a verőfényen sokszor 18 fokot meghaladja a hő, de az árnyékos helyen a 0 fokon alul áll; ott megdermedve hulla nak le s a havan lelik korai sirjokat.

Ezután az első alelnök mutatta be a méz-cognace, kétféle édes mézbor, méz pezsgő és méz-eczet készitményeit, előadva röviden mindegyiknek készités módját s annak gazdasági előnyeit. Legnagyobb tetszésben részesült a méz-cognace és méz-eczet, melyeknek gazdasági szempontból is legnagyobb jövője van; különösen pedig a méz-cognacenak, mely, daczára annak, hogy a bemutatott mennyiség még alig egy hetüs készitmény volt: meglepően jónak bizonyult és nagybani gyártásnál biztos piaczra találna.

A felolvasó estélyen részt vettek: Álbu József, Balázs Endre, Bodor László, Csiki J. József, Ditrói József, Donáth Lajos, Gamauf Vilmos, Gebhardt Döme, Holitzer Nándor, Sándor Pál, Szentgyörgyi Lajos, dr. Veres Lajos, Wieder József. —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vegyes közlemények.

— **Szives kérés.** Vidéki köreink igazg. alelnökei és pénztárosai s illetve igen tisztelt összes tagjaival, állásánál fogva is, kezdet óta, alólirott levén legközetlenebb érintkezésben s hogy ugy szóljak, ismeretségben: ugy vélem, nem neheztelnek meg köreink igen tisztelt tagjai, ha e „közös értesitőnk“ utján hivatalos ugyan, de egyszersmind őszinte jóindulattal kérem, hogy a folyó s illetve hátralékban levő csekély tagsági dijaik befizetésével — vezérlő tisztviselőiknek terhét megkönnyitni sziveskedjenek. E kérést pedig avval a bizodalmas kijelentéssel kivánom jelezni, miszerint kötelezettségeiknek a mindjárt leforgó év végéig annyival inkább sziveskedjenek eleget tenni; mert különben köreink elöljárói a begyülendő s illetve begyült összeggel januárban tartandó évi közgyülésünkre nem lennének képesek elszámolni — s pedig ezt mindnyájunk s legkivált egyletünk ügye és érdeke követeli okvetetlenül.

Igen-igen kérjük, felhivásunk szives figyelembe vételét.

Szentgyörgyi Lajos.
egyl. főtitkár.

— **Két méhész-egylet egyesülése.** Az országos méhészeti egyesület választmányát, a mult hó 21-ére értekezletre hivta össze Ambrozy báró elnök, mely alkalommal megbeszélés tárgya volt, mint a „M. L.“ ból értesülünk, a délmagyarországi méhészeti egyesületnek az országos méhészeti egyesülettel való egybeolvadása. Ha e terv megvalósul, a „M. méh“ megszünik, illetőleg beleolvad a „M. Lapok“-ba. A délmagyarországi m. egylet, mint az országos m. egylet fiókja, megtartja eddigi autonomiáját s külön szervezetét a szükséges kapcsok határai között s a „M. Lapok“ lenne a délmagyarországi egylet, mint fiók-egylet hivatalos lapja. Az országos egyesület, az ő német közlönyének felujitása helyett elfogadja, német nyelvü közlönyül a Grand Miklós által szerkesztett, „Ungarische Biene“ czimü közlönytl A délmagyarországi m. egylet csak ezután fog határozni az egyesülés kérdésében.

— **A budapesti kereskedelmi muzeum** időleges méhészeti kiállitásán, több értesités szerint igen jó árban kelt a pergetett méz s különösen nagy volt a kereslet a keretes mézre. Többfelől kaptunk azonban értesitést, hogy a pergetett mézre nézve nagyon megcsappant a kereslet October vége felé ngy, hogy több kiállitó jó minőségü pergetett méze is vásárló nélkül maradt.

— **Mennyi cognace ot ad egy kiló méz?** Lapunk mult számában, a feleletek rovatában az áll, hogy egy kiló mézből 7 deciliternyi cognace-ot lehet készitni, azonban a termelés mennyiségének eme rendkivüli megszaporodása nyomda hiba okán történvén: tévedés kikerülése végett oda igazitjuk ki, hogy egy kiló közepes méz 4, esetleg $4\frac{1}{2}$ deciliternyi 50 százalékos cognaceot ad.

— **A méhészeti irodalom**, egy érdekes dolgozattal gyarapodott. Czime: Praktischer Rathgeber zum getriebe, einträglicher Bienenzucht, irta W. Günther; Lipcse, 1888. 289 oldal, 60 képpel. A jó hirnévnek örvendő méhésztársunknak e kitünő munkáját ajánljuk a méhészettel foglalkozók figyelmébe.

— **Megjelent és beküldetett szerkesztőségünkhez** „Die Zucht der Bienen“ (neue Theorie) irta G. Neisser, Lugos, 1888. 96 oldal, ára 80 kr. E dolgozatot lapunk következő számában tüzetesebben fogjuk ösmertetni.

— **Méhész kerestetik** egy borszéki méhészet mellé. Az ajánlat Bergner Miksának czimezve, Borszékre küldendő.

A szerkesztő üzenetei.

— **D. A. M.** urnak. S.-Szt-György. Köszönjük, legközelebbről jöni fog. — **K. D.** urnak. F.-Várálya. Szivesen látott sorait vettük. Nem fog késni. — **R. B.** urnak, Bürkös. Intézkedtünk, külön levél ment. — **M. B.** urnak. Déva. A kivánt számot elküldtük. —

Szerkesztésért felelős: Bodor László.

Felügyelő bizottság: **Álbu József, Fodor Gyula, Gebhardt Döme, Szentgyörgyi Lajos, Wieder József.**

Nyomatott Gámán János örököseinél Kolozsvárt. Bel-Középutcza Minorita-épület.